

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis lesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

21.[22.] Labores Go[n]zali Rodriq. qui Berzeo Ormuzij successit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

quamplurimæ; remanentibus in perfidiæ cæcitate, insitus tamen amor, & obseruatio legis naturalis. Ad hæc institutio sanctorum operum quibus apud Mauros conciliata veneratio legis Christianæ, quam iis Christianorum improbitas despicabilem fecerat. Erectæ in Maurorum fanis ædes sacræ, hebdomadarij supplicantium processus, & nudipedum & sesqui toto milliari sese flagellis cædentium. Diuina in templis officia ad formæ solennis splendorem reducta; inductus per vicos, & agros vsus Christianæ doctrinæ carmina decantandi; reuocati in melius clerici, & publicorum præfecti munerum, vt eorum non virtute minus quam prudentia ciues regerentur; ad hoc vicarius, qui Societatis institutum complecti auebat, arcis Præfectus, & ex primoribus aliquot, exercitiorum meditationibus exculsi; multi denique in diuinis, eò vsque proveci, vt possent aliis eorum magistri effici, quæ viri apostolici laboribus debentur omnia, cui præter inopinos quibus accersebatur casus, nulla diu nocturne à fructuoso aliquo munere vacabat hora. Festis ad Christianos liberos & adultos, mane habebat conciones, de meridie ad mancipia & pueros, quos tintinnabulo colligebat ipse per compita, vt fuerat ab Xauerio edoctus. Lunæ instituendis ethnicis, diem veneris Mauris dabat, Sabbathum Iudæis, quod essent soliti eos dies ex ritu colere. Christianam doctrinam tradebat quotidie urbem quot noctibus obibat æris sono sopitos excitans ad precationem pro defunctis, & culpa lethaliter faucis, Residuum temporis disputationibus insumebat aduersus infideles; consiliis apud mercatores, de bono & recto negotiorum iure; neophytorum eruditioni; confessionibus peccatorum, ægotantium ministeriis, victorum consolationi & correctioni; sed in turba tam spissa operosarum occupationum, eam animi sui gerebat curam, vt si nihil præterea cogitaret, eo vitæ pauperis & austeræ inflexo, & constanti decursu, vt posset hic vel vnus sufficere, ad emendandam illam urbem.

21.
Labores González Rodriq.
qui Berzeo Ormuzij successit.

Nunc antequam pergo scribere, quæ hinc ad obitum de Berzeo per biennium supersunt, colligendos mihi breui epitome arbitror annos residuos Ormuziensis Missionis ad decimum septimum; quo parè admodum respondens sudoribus operariorum, relicta est aliis qui eius in se receperant curam, vt alibi nostrorum opera fructuosius locaretur. Dum igitur Goam Berzeus Ormuzio; Goa ejus successor, Gonzalus ab India recens tendebat Ormuzium, magnis veni doctrinæ, virtutumque instructus dotibus, quas in Æthiopia quàm præclare explicuerit reddemus suo loco. Nam enauigãdis milliariibus quingentis supra mille, dies insumpsit quinquaginta, iter nactus iactatione varia infestum. Diuersis interim nautarum circulis concionabatur quotidie, & mysteria fidei tradebat, commodabat ægotis operam, quos solent infaustæ nauigationes semper multos habere; sub serum diei frustum panis, & aquam mendicatio rogabat; viatici enim secum nihil tulerat, præter Deo confisam paupertatem qui suorum inopiæ nunquam deest. Sic anno 1551. Ormuzium

ormuzium attigit , Decembris octauo , quem immaculato Deiparæ conceptui sacrum Ecclesia colit. Vix naui exscenderat , moxque ad pedes Vicarij accidit osculatusque manum reuerenter , vicissim ab eo , & cœteris clericis humanissimo complexu exceptus est. Biduum apud se Vicarius manere voluit ; vnde in nostrum S. Pauli secessit Collegium , etsi erat potius quale ipse describit ad contemplationem Solitaria , quàm ad iuvandum Euangelicis laboribus populum Collegij habitatio ; quapropter in vrbem quotidie sub auroram compellebatur descendere , vbi proximo statim dominico primam habuit concionem in illud ex Euangelio tertio Aduentus ; *Ego vox clamantis in deserto*. Eiusque in pulpiti ascensu ita Deus linguam , & ingenium mouit , vt qui vix alias ad dicendum , publico commiserat sese , exinde sapius quotidie diceret , verum earherorices qua spiritus sanctus mentes informat peritia ; vt ei ex prima illa concione cordatissimi auditorum statim occurrerent , & gratularentur illis verbis. *Tu es qui venturus eras , & non alium expectamus* ; etsi Berzeo assueti , parem illi putassent neminem. Cœterum eadem vtriusque gesta cum fuerint , non morabor in iis repetendis lectorem. Tantum addo Gonzalum magnitudine famæ principio territum , quam illic ingentem sua viro sancto merita fecerant , recreatum nihilominus laborum suorum secundis processibus , & conuersionibus animorum crebris , etiam quorundam quos sibi à septem , viginti & pluribus annis , cruenta odia , vsuræ immanes , & scædæ libidines manciparant , & mirum non est post diligentiam Berzei , illic etiam repertos , ex confuso scilicet omnis generis hominum affluxu , commeantium illuc perpetuo , mercaturæ & negotiorum causa. Sed Gonzalo æquè cordi nihil fuit quàm vt Ormuziensis Regis pristina desideria inflammaret , adduceretque illum tandem , ad pervincendos rebellium metus , quibus se tantopere inuitum professus fuerat teneri , ne à Mahometo discederet. Verum quoscumque tentauerit aditus , quicquid consilio suo , de exhibenda Regi veneratione prætexerit , nunquam valuit pedem in aulam inferre. Arcis quin etiam Præfectum sensit sibi hæc in re aduersari , nouis subinde difficultatibus injectis , seu quod turbas timeret , siue quid aliud spectaret ; haud tamen abstinit conatibus vltimis Gonzalus , prolixam dedit ad Regem epistolam , qua illum sermone , styloque arabico vehementissime hortabatur , æternum regnum , temporariis præferret vniuersis ; nedum Ormuziensi suo exiguo. Sed qui literas redderet vel inventus est nemo , vel qui ad eas responsi aliquid reportaret , fuitque postrema hæc etiam viri contentio inanis , qui multorum licet æquaret operam , sed ne oneri solus tam graui succumberet , missus est ad eum laborum adiutor F. Aluarus Mendezius feruentissimus & ipse Berzei alumnus , & robustæ naturæ ingenio , molestiis quibusuis perferendis non impar , mirandum dixerim quod ei testantur euenisse ipsimet qui spectabant Mascate Ormuzium , lintre gracili transibat , breui nempe spatio distitum. Incurrunt in illum Myoparones pyratice quinque , velis

& remis incitati. Flexis confestim is genibus precatur ne veller Deus in eorum se manus incidere, auditurque ex templo tam liberaliter, vt toto ventorum, & remigij impeta pyratæ, ne palmum quidem promouerint, quo illi in furorem acti, rem telis agere vt si possent eminus figerent, sed qui hunc noluit ab iis capi, multo magis vetuit occidi, veræ retro sagittæ, in mittentes, euidenter redire cernebantur, velut manu aduersa retortæ, à quibus intactus Aluarus, & per eum nauæ Arabes, salui applicuere Ormuzium. Illic præter suauissimam vtrimque animi voluptatem, inter se munera partiri. Disputatio, concio, factorum administratio, eruditio cathecumenorum penes Gonzalum esse; ministeria agrorum & vinctorum; institutio puerorum & similia, ab Aluaro retineri.

Sed hac mutua ope jucundissimi contubernij diu frui non licuit. Sub Augusti finem anno 1552. trepida jam esse omnia instantis belli suspicionibus; jam classis Turcica nauium plurimarum oberrans circumspici; triginta hic, alius sexaginta aut viderat, aut putabat vidisse, provt suus cuique oculos fingeat timor. Reipsa multum à tanto numero aberant; sed fabricabatur earum tanta vis in portu Suezio, in extremis Eriethrei maris ad septentrionem vt de Ormuzio actum videretur, nisi opificum incauta solertia eas mari aperto ineptas condidisset, quod vbi experientia patuit, abjectæ sunt velut inutiles ad eam expeditionem. Ormuzienses interea necessariorum sollicita comparatione præstolabantur obsessuros, haud quidem urbem tutaturi, nec situ nec arte munitam; sed arcem solam in quam confugerant Christiani, dum Mauri mercatores, in Christiomen ad freti fauces cum re omni sua migrant, quanquam ob arcis angustias, & aquæ com meatum pro tanta multitudine parciorum, quadringenti armis inutiles in tutiora mediterranea missi, Minam, siue alio nomine Magostam Saracenorum fœderatorum urbem deducti sunt, milliari non plus tricesimo à mari: Ductorem iis, procuratorem, iudicem & omnium arbitrum, ac patrem præesse voluit Præfectus F. Alvarum Mendesium, cuius recurret alibi mentio; Gonzalum in arce retinuit, obsessorum iuvandis animis & erigendo, tunc maximè terrori: Omen enim sinistrum ostentabat, arci recta impendens cometes, et si aliud non erat præterquam igneus ex insula vapor, quem æstu intolerabili, & valde insolenti, vna cum vento velut ignem spirante inflammatum cælum extulerat. Sed imaginario terrori accessit longè implacabilior, cum certis compertum est nunciis, sexaginta vix leucarum breuium velari tractu captam, & euersam Mafcatem. Ad eam exercitum cum admonisset Peribechus, vel factit aliqua hujus virtus, vel ejus potius cui credita fuerat Gubernatoris ignauia, nulla prope dimicatione se Turcis dedit conditionibus inhonestis vitæ dumtaxat saluæ ac liberæ, Duci & Lusitanis sexaginta qui eam propugnabant. Sed fidem iis fregit barbarus, eosque secum arce solo æquata in seruos abegit. Post quæ victoria tumidus Ormuzium flecit. Quinquiremes viginti, & Gauo

Gaulos cataphractos duos ad litus applicat Septembris nono & decimo. Exploratum in urbem Turcas mittit ducentos qui habitatore vacuam percursant, expilant, triremes duas, ad summum refecti auri agentique immenso pondere, pannisque pretiosissimis, Prætoris barbari de præda partem eximiam. Arcem postridiè subductis in terram bellicis machinis, terra marique, aggreditur stringere, jubet septem locis tormenta vibrari & diu noctuque explosione assidua arcem quati, ejusque præcipuè munitissimum propugnaculum, verum etsi canni sesquipedalis tubi, & grandes basilisci fulminarent, vix globi muros attigerant, cum cassis ictibus resultantibus cadebāt, siue murorum hæc esset firmitas, siue imperitia libratoris globos, & puluerem ex interjecto spatio inique ponderantis; vel quod obsessis persuasum mansit, Deus perniciem ab iis auerteret. Vni quod aebam propugnaculo majori tam densa tempestas ingruebat, vt caput in defensionem proferret nemo, quin statim mortuus efferretur; donec scientissimus ex arce librator, acie tam docta collineauit in decumanam hostium machinam, vt inducto in eam globo, ineptam vsui prorsus efficeret: instaurata est quotidie per duas hebdomadas igniaria hæc arietatio. Nec vnquã têtata impressio. Sed Peribeclus ab suis astrologis infaustâ minantibus territus si ad Ormuzium moras traheret longiores, & Lusitanorum confidentia fractus, qui se ad nongentos è muro canteriatibus armatos catapultis, cum toto machinarum armamentario ostendebant, collecto in naues milite, vel fugæ vel receptui cecinit, & Chesiomen vela fecit, vbi multis tum peremptis tum captis; rem omnem prædatus est Arabum mercatorum qui eò perfugerant. Inde Bassoram ad sinus ingressum, postea Mecham vertit, demum aut Cairi, aut Mechæ in patria (nam in hoc scriptores dissident) Bassæ jussu, pro rebelli magis pyrata quam duce, supplicio capitis vitam clausit. De se Gonzalus etsi nihil scripserit, sed qui erant in arce Lusitani, mira de illo retulere, ac se quidem Berzeum si adhuc Ormuzij fuisset pro belli Duce optaturos, sed eius virtutem admirandam ita in se representare Gonzalum, vt alium non desiderarent, vocabantque arcanum sanctimonie thesaurum, cuius excellentiam pretij, aduersa temporum luculenter probarent.

Dum hæc Ormuzij geruntur, Magostani F. Aluarum Mendesium, sua quoque calamitas, & discrimina exercent. Quos cò deduxerat quadringenti, viri, feminae, pueri, omnes de infima, & egena plebe, nulla satis consolatione leniri poterant, tum quod sua omnia Turcis diripienda reliquissent; tum quod pulsi magis quam missi; ad gentem diuertissent, esto quidem amicam verum Saraccnam, hoc est fidem suam ex suis commodis exigere solitam. Accepit humaniter Magostani præfectus imbellem turbam, cuius pars maxima de suo victitabat; reliquos Aluarus pecuniolis vtcumque alebat, quas Lusitanorum misericors pietas dederat abeunti. Sed nihil æquè hominem vexabat, vt infelicium illorum rapax improbitas qui cum ferme vna promiscuè viuerent, alij aliis paucillum id quod ad victum

25

Labores, &
patientia F.
Aluari, & P.
Antonij Ero-
dizæ & finis
Ormuzien.
missionis

victum